

KIRGIZLAR VE KAZAKLAR

Dr. Mustafa KALKAN

KIRGIZLAR VE KAZAKLAR

Dr. Mustafa KALKAN

 SELENGE

 SELENGE

Kırgızlar ve Kazaklar farklı tarihî seyirlerin aynı kaderi paylaşmak zorunda bıraktığı iki Türk kavmidir. Kırgızlar, Yenisey-Altay sahasında varlıklarını sürdürme mücadelesi verirken Kazaklar bu mücadele arenasında yerlerini bile alamamıştır. Ancak zaman, Kazaklara büyük devletleri kurma şansını tanıırken, hep mücadele çemberi içinde kalan ve bulunduğu coğrafi konum gereği siyasi mücadelelere dahil olan Kırgızlara o kadar da cömert davranmamıştır. Yenisey sahasını terk etmek zorunda kalan Kırgızlar, Tanrı dağlarına geldiklerinde kader ortakları olan Kazaklarla karışıp kaynaşmaya ve zamanla kan bağı tesis etmeye başlamışlardır.

Her iki kavmin tarihî ve etnik dokusu sürekli bir değişime uğramış, toprakları büyük istilalar görmüş, yaşam mücadelesi veren boylar hayatta kalmanın yolunu oluşturdukları ittifaklarda aramışlardır. Orta Asya toprakları askeri hiyerarşinin yer aldığı, acımasız bir yaşam düzeninin hakim olduğu, zayıfa yaşama şansı vermeyen bir düzene sahip olduğu için sadece ve sadece güçlülere ayakta kalma hakkı tanımıştır. Bu mücadeleler sırasında birbirleriyle adeta kenetlenen, büyük badireler atlattıklarına rağmen Karakitay, Karahanlı, Selçuklu, Moğol, Kalmak (Oyrat) ve Rus hakimiyetine karşı koymayı başaran iki kavmin ortak tarihi bu kitapta ele alınmıştır.

ISBN 975-8839-49-7

9 789758 839490

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	6
ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	12
I. BÖLÜM	31
<i>KIRGIZ-KAZAK ETNONİMİNİN TAHLİLLERİ VE KIRGIZLARLA-KAZAKLARIN ANTROPOLOJİK ÖZELLİKLERİ</i>	31
1.1. KIRGIZ ADININ ANLAMI	31
1.1.1. KAZAK ADININ ANLAMI.....	45
1.1.2. DİĞER HALKLARIN KIRGIZLARLA OLAN BAĞLARININ ÖNEMLİ SAFHALARI VE KIRGIZ HALKI ÜZERİNDEKİ ANTROPOLOJİK ETKİLERİ.....	59
1.1.3. DİĞER HALKLARIN KAZAKLARLA OLAN BAĞLARININ ÖNEMLİ SAFHALARI VE KAZAK HALKI ÜZERİNDEKİ ANTROPOLOJİK ETKİLERİ.....	77
II. BÖLÜM	99
<i>XIV.-XVI. YÜZYILDA KIRGIZ-KAZAK BOYLARININ MESKÛN OLDUKLARI COĞRAFÎ ÇEVRELER VE BÖLGEDEKİ SİYASÎ DURUM</i>	99
2.1. BÖLGEDEKİ SİYASÎ YAPI	99
2.1.1. <i>Kırgız Boylarının Tiyenşan Bölgesine Göçleri ve Yerleşim Problemleri</i>	111
2.1.2. <i>Kırgızların Bölge Hakimiyeti ve Siyasî İdareyi Tesis Girişimleri</i>	116
2.2. KAZAK BOYLARININ ETNİK OLUŞUM SAFHALARI.....	121
2.2.1. <i>Güneydoğu Kazakistan (Çimkent, Taraz, Taşkent ve Sir-Deryâ) Bölgesi</i>	121

2.2.2. <i>Kazak Boylarında Siyasî İdarenin Tesisî ve Etno-Siyasî Şekillenme Dönemleri</i>	125
2.2.3. <i>XV.-XVI. Asırda Meydana Gelen Askerî Hareketler ve Kazak-Kırgız Boylarının Siyasî-Sosyal İlişkileri</i>	141
III. BÖLÜM	152
KIRGIZ VE KAZAK BOYLARI ARASINDAKİ ETNİK BAĞLARIN YOĞUNLAŞMA DÖNEMİ	152
3.1. GÜNEY KAZAKİSTAN VE KIRGIZİSTAN'DA KIRGIZLAR-KAZAKLAR ARASINDA ETNİK YAPI İÇİNDE KAYNAŞAN BOYLAR.....	158
3.1.2. <i>Güney Kazakistan ve Kırgızistan'da Yer Değiştiren Kırgız-Kazak Boyları</i>	255
BİBLİYOGRAFYA	268
EKLER (TABLOLAR)	301
KIRGIZLAR ARASINDA BOYLARIN YER ALDIĞI KANATLAR	341
KAZAKLAR ARASINDA BOYLARIN YER ALDIĞI CÜZLER.....	343
DİZİN	345